

Datum

2020-07-27

Vår referens

Birgitta Gisby

Projektledare

briggitta.gisby@malmo.se

**Remiss från Miljödepartementet – Stärkt lokalt åtgärdsarbete - att nå målet Ingen övergödning SOU 2020:10
MN-2020-4254**

Sammanfattning

Miljödepartementet har översänt remissen *Stärkt lokalt åtgärdsarbete -att nå målet Ingen övergödning* med inbjudan att inkomma med synpunkter. Utredningens uppdrag har varit att föreslå hur övergödningen av kustvatten, sjöar och vattendrag effektivt kan minskas genom stärkt lokalt åtgärdsarbete.

Synpunkter från stadsbyggnadskontoret har inkluderats i detta svar. Malmö stad, genom miljönämnden, ställer sig positiv till majoriteten av föreslagna åtgärder för att öka möjligheterna till minskad övergödning. Samordning av lokalt åtgärdsarbete för att motverka övergödning behöver samordnas inom ramen för den samlade vattenförvaltningen.

Förslag till beslut

1. Miljönämnden svarar på Miljödepartementets remiss enligt förvaltningens förslag till yttrande.
2. Miljönämnden justerar paragrafen omedelbart.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelsen, daterad 2020-07-27
- Bilaga 1 Stärkt lokalt åtgärdsarbete -att nå målet Ingen övergödning SOU 2020:10

Beslutsplanering

Miljönämnden, 2020-08-25

Beslutet skickas till

Miljödepartementet

Stadsbyggnadskontoret för kännedom

Ärendet

Malmö stad har beretts tillfälle att yttra sig över betänkandet av Utredningen om minskad övergödning genom stärkt lokalt åtgärdsarbete *Stärkt lokalt åtgärdsarbete – att nå målet Ingen övergödning SOU 2020:10*. Svar önskas senast 2020-08-31. Stadskontoret har bett miljönämnden att besvara remissen. Synpunkter från kommunekologen på stadsbyggnadskontoret har inkluderats i svaret.

Bakgrund

Kväve och fosfor är gödande ämnen som ingår i naturliga kretslopp i mark och vatten. Vid höga koncentrationer orsakar kväve och fosfor övergödning i vattenmiljön. De källor som framför allt bidrar till övergödningen är jordbruk, skogsbruk, enskilda avlopp, avloppsreningsverk, tätorter via dagvatten och industrier. För att uppnå Sveriges miljökvalitetsmål *Ingen övergödning* och miljömålen i EU:s ramdirektiv för vatten krävs utökad åtgärdsarbete mot näringsläckage till vattenmiljöer. Under 2018 tillsattes en utredning med uppdrag att föreslå hur övergödningen effektivt kan minskas genom stärkt lokalt åtgärdsarbete.

Utredningen föreslår åtgärder på hur övergödningen av kustvatten, sjöar och vattendrag effektivt kan minskas. Utredningens förslag utgörs av nya etappmål i miljömålssystemet, samordning av lokalt åtgärdsarbete, åtgärder för att stärka lokalt åtgärdsarbete, en stärkt finansiering och uppföljning samt vidare utredningsbehov.

Förvaltningens förslag till yttrande

Nya etappmål i miljömålssystemet

Miljönämnden ställer sig positiv till förslaget om 3 nya etappmål; *Enskilda avlopp*, *Effektivare gödselanvändning* och *Våtmarker*. Dessa etappmål bidrar till att klara miljökvalitetsmålet *Ingen övergödning* samt att vissa delmål i Agenda 2030 uppnås. För etappmålet *Våtmarker* kan tilläggas att ökad areal våtmark även kan ge goda funktioner för arbetet med att förhindra översvämningar.

Samordning av lokalt åtgärdsarbete

Miljönämnden ställer sig positiv till förslaget om en samordning av lokalt åtgärdsarbete men anser att förslaget om kommunala åtgärdsplaner mot övergödningen bör anpassas till de lokala planerna som Vattenförvaltningsutredningen föreslagit (SOU 2019:66). Vattenförvaltningsutredningen föreslår att länsstyrelserna samordnar kommunernas arbete med vattenförvaltning. Miljönämnden anser att samordning av lokalt åtgärdsarbete för minskad övergödning bör synkroniseras med vattenförvaltningen och samordnas av länsstyrelsen.

Åtgärder för att stärka lokalt åtgärdsarbete

Undantag från strandskyddet

Miljönämnden instämmer i förslagets mening om undantag från strandskydd för etablering av våtmarker och dammar men önskar att följande synpunkter beaktas:

Nyanläggning av våtmarker och dammar har sannolikt hämmats av strandskyddet och ett undantag från strandskyddet bedöms därför generellt sett som en bra åtgärd. Men miljönämnden saknar ett resonemang i utredningen om anläggande av våtmarker i exploateringssyfte. Utredningen lyfter nämligen att fastighetsvärdet kan komma att öka vid anläggandet av nya dammar med nya närliggande byggnader men förklarar inte hur det då ska säkerställas att främsta syftet med den nya våtmarken förblir ett ökat upptag av näringsämnen. Detsamma gäller restaurering – undantaget från strandskyddet bör skrivas så att det inte går att återställa våtmarker med svepskälet att minska näringsläckaget medan det egentliga syftet är en fortsatt

exploatering, eller möjlig exploatering, för att höja fastighetens eller områdets värde. Anläggandet av nya dammar och våtmarker inom andra vattens befintliga strandskyddsområde bör däremot fortfarande vara dispenspliktiga då området mycket väl redan kan hysa biologiska värden som förstörs när en ny vattenmiljö skapas.

Undantag från biotopskyddet

Miljönämnden ställer sig negativ till förslaget om generellt undantag från biotopskyddet för etablering av våtmarker och dammar. Till skillnad från strandskyddet, som omfattar en zon på 100 - 300 meter på båda sidor om strandlinjen och därmed medför restriktioner i exploatering och markanvändning upp på land, gäller biotopskyddet endast själva dammen. När en ny anläggning planeras bör det alltid, oavsett gällande lagstiftning, göras med avsikten att den ska finnas kvar långsiktigt, på grund av till exempel ekonomi och arbetsinsats. Dammen eller våtmarken bör därmed också biotopskyddas, vilket inte bör utgöra ett hinder. Tvärtom finns det stora möjligheter för retentionsdammar att utformas för att gynna även den biologiska mångfalden, men då behöver de också bevaras på sikt genom ett skydd. Undantag från dispensplikt eller en förenkling av ansökningsprocessen kan däremot lämpligen skrivas in gällande restaurering och andra åtgärder som syftar till att främja naturvärdena och retentionskapaciteten, även gällande privata aktörer, om det kan tillstyrkas att åtgärderna är lämpliga. Miljönämnden vill framföra att ett system där fastighetsägare kan ansöka hos länsstyrelsen om att en planerad damm eller våtmark ska undantas från biotopskyddsbestämmelserna, på liknande sätt som systemet med dispens från bestämmelserna fungerar idag, skulle kunna utgöra ett alternativ till ett generellt undantag.

Bättre förutsättningar för odlare av blå fånggrödor

Miljönämnden ställer sig positiv till förslaget men önskar att följande synpunkter beaktas:

Utredningen föreslår att kravet på tillstånd till vattenverksamhet enligt miljöbalken inte ska gälla för odling av sjöpungrar och alger. Redan i dag undantas odling av musslor. Havsbruk av olika slag kan påverka havsmiljön både positivt och negativt. Placering och utformning av anläggningar för sådana ändamål måste därför vägas noggrant mot påverkan på den marina miljön och i förhållande till t.ex. hamnverksamhet, farleder mm.

Finansiering och uppföljning

Miljönämnden ställer sig positiv till utredningens förslag om att mer statliga pengar avsätts till LOVA (Lokalt vattenvårds anslag som Havs- och vattenmyndigheten ger via länsstyrelserna), ett ekonomiskt anslag som bland annat kommuner kan ansöka om. Miljönämnden har positiva erfarenheter av LOVA i arbetet med lokal vattenvård. Finansieringen bidrar till att genomföra åtgärder som inte hade kunnat genomföras utan ekonomiskt stöd.

Vidare utredningsbehov

Miljönämnden ställer sig positiv till att utreda ekologisk kompensation för näringsläckage.

Barnkonventionen

Beaktande av barnkonventionen är inte aktuellt i detta ärende.

Förslaget har utarbetats av Birgitta Gisby, projektledare, miljöstrategiska avdelningen. Samråd har skett med Maria Thyr, kommunekolog, stadsbyggnadskontoret, Matilde Törnqvist, enhetschef, miljöstrategiska avdelningen, Hedda Areskough, miljöinspektör, miljö- och hälsoskyddsavdelningen.

Ansvariga

Rebecka Persson
Miljödirektör

Nasrin Bigdelou
tillförordnad avdelningschef
Miljöstrategiska avdelningen